# Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta paplašinātā sastāvā)

2021. gada 9. jūnijā*

Valsts atbalsts – Vācijas gaisa transporta tirgus – Vācijas garantēts valsts aizdevums *Condor Flugdienst Covid-19* pandēmijas kontekstā – Lēmums necelt iebildumus – Atbalsts, kas paredzēts ārkārtas notikuma radīta kaitējuma novēršanai – LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts – Kaitējuma novērtējums – Cēloņsakarība – Pienākums norādīt pamatojumu – Lēmuma seku atstāšana spēkā

Lietā T-665/20

***Ryanair DAC***, Sordsa [*Swords*] (Īrija), ko pārstāv *E. Vahida*, *F.-C. Laprévote*, *V. Blanc*, *S. Rating* un *I.-G. Metaxas-Maranghidis*, advokāti,

prasītāja,

pret

**Eiropas Komisiju**, ko pārstāv *L. Flynn*, *F. Tomat*, un *V. Bottka*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

**Vācijas Federatīvā Republika**, ko pārstāv *J. Möller*, *R. Kanitz* un *P.-L. Krüger*, pārstāvji,

un

**Francijas Republika**, ko pārstāv *E. de Moustier* un *P. Dodeller*, pārstāvji,

un

***Condor Flugdienst GmbH***, Kelsterbaha [*Kelsterbach*] (Vācija), ko pārstāv *A. Birnstiel* un *S. Blazek*, advokāti,

personas, kas iestājušās lietā,

par prasību, kas ir pamatota ar LESD 263. pantu un ar ko tiek lūgts atcelt Komisijas Lēmumu C(2020) 2795 *final* (2020. gada 26. aprīlis) par valsts atbalstu SA.56867 (2020/N, ex 2020/PN) – Vācija – *Condor Flugdienst Covid-19* pandēmijas radītā kaitējuma kompensēšana,

* Tiesvedības valoda – angļu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (desmitā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs A. Kornezovs [*A. Kornezov*] (referents), tiesneši E. Butidžidžs [*E. Buttigieg*], K. Kovalika-Baņčika [*K. Kowalik-Bańczyk*], G. Hese [*G. Hesse*] un M. Stanku [*M. Stancu*],

sekretārs: I. Polalis [*I. Pollalis*], administrators,

ņemot vērā tiesvedības rakstveida daļu un 2021. gada 18. marta tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

### Tiesvedības priekšvēsture

1 *Condor Flugdienst GmbH* (turpmāk tekstā – "*Condor*") ir aviosabiedrība, kura veic čarterreisus un kuras juridiskā adrese ir Kelsterbahā (Vācija). Tā sniedz gaisa transporta pakalpojumus individuāliem klientiem un tūrisma operatoriem no Frankfurtes, Diseldorfas, Minhenes un Hamburgas (Vācija), koncentrējoties uz atpūtas ceļojumu tirgu.

2 Agrāk *Condor* piederēja *Thomas Cook Group plc* (turpmāk tekstā – "*Thomas Cook* grupa"). 2019. gada 23. septembrī *Thomas Cook* grupa pārtrauca savu darbību un tika likvidēta tiesas ceļā. Ciešo darbības un finanšu saišu dēļ starp šo grupu un *Condor* pēdējai minētajai radās finansiālas grūtības, un līdz ar to 2019. gada 25. septembrī tai bija jālūdz sākt maksātnespējas procedūru.

3 Tajā pašā dienā Vācijas Federatīvā Republika paziņoja Eiropas Komisijai par individuālu atbalstu *Condor* kā glābšanas aizdevumu 380 miljonu EUR apmērā, sniedzot valsts garantiju. Šī pasākuma mērķis bija ļaut *Condor* turpināt darbību, līdz tā izveido savas līdzekļu rezerves, kas tai ļautu darboties neatkarīgi no *Thomas Cook* grupas. Tādējādi minētā pasākuma mērķis bija saglabāt stabilus gaisa pārvadājumus un ierobežot negatīvās sekas *Condor*, ko izraisījusi tā mātesuzņēmuma likvidācija. Ar Lēmumu C(2019) 7429 *final* (2019. gada 14. oktobris) par valsts atbalstu SA.55394 (2019/N) – Vācija – Glābšanas atbalsts *Condor* – Komisija atbalstu apstiprināja.

4 2020. gada 24. aprīlī Vācijas Federatīvā Republika saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu paziņoja Komisijai par citu individuālu atbalstu *Condor* divu tās garantētu aizdevumu ar subsidētiem procentiem veidā. Šī pasākuma mērķis bija daļēji kompensēt *Condor* tiešo kaitējumu sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu pēc tam, kad *Covid-19* pandēmijas kontekstā tika noteikti ceļošanas ierobežojumi un it īpaši pārvietošanās ierobežojumi.

5 2020. gada 26. aprīlī Komisija pieņēma Lēmumu C(2020) 2795 *final* par valsts atbalstu SA.56867 (2020/N, ex 2020/PN) – Vācija – *Condor Covid-19* radītā kaitējuma kompensācija (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), kurā tā secināja, ka attiecīgais pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, kas atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam ir saderīgs ar iekšējo tirgu.

### Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

6 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2020. gada 6. novembrī, prasītāja, *Ryanair DAC*, cēla šo prasību.

7 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts tajā pašā dienā, prasītāja iesniedza pieteikumu par lietas izskatīšanu paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 151. un 152. pantu. Ar 2020. gada 2. decembra lēmumu Vispārējā tiesa (desmitā palāta) apmierināja pieteikumu izskatīt lietu paātrinātā tiesvedībā.

8 Komisija iebildumu rakstu Vispārējās tiesas kancelejā iesniedza 2020. gada 21. decembrī.

9 Atbilstoši Reglamenta 106. panta 2. punktam prasītāja 2020. gada 28. decembrī iesniedza motivētu pieteikumu rīkot tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai.

10 Pēc desmitās palātas priekšlikuma Vispārējā tiesa atbilstoši Reglamenta 28. pantam nolēma nodot lietu paplašinātam iztiesāšanas sastāvam.

11 Ar procesuālajiem dokumentiem, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegti attiecīgi 2021. gada 4., 27. un 28. janvārī, Vācijas Federatīvā Republika, *Condor* un Francijas Republika lūdza atļauju iestāties šajā lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

12 Attiecīgi ar 2021. gada 18. janvāra un 9. februāra lēmumiem Vispārējās tiesas desmitās palātas priekšsēdētājs apmierināja Vācijas Federatīvās Republikas un Francijas Republikas pieteikumus par iestāšanos lietā.

13 Ar 2021. gada 11. februāra rīkojumu Vispārējās tiesas desmitās palātas priekšsēdētājs ļāva *Condor* iestāties lietā.

14 Attiecīgi ar 2021. gada 19. janvāra un 11. februāra procesa organizatoriskajiem pasākumiem Vācijas Federatīvajai Republikai, Francijas Republikai un *Condor* saskaņā ar Reglamenta 154. panta 3. punktu tika atļauts iesniegt iestāšanās rakstus.

15 Vācijas Federatīvā Republika iestāšanās rakstam pievienoja apstrīdētā lēmuma konfidenciālo versiju. Tiesas sēdē Komisija un *Condor* katra apstiprināja, ka tām nav iebildumu pret to, ka apstrīdētā lēmuma konfidenciālā versija tiek nosūtīta prasītājai un ka Vispārējā tiesa uz to atsaucas galīgajā nolēmumā. Tas tika atzīmēts tiesas sēdes protokolā.

16 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

– atcelt apstrīdēto lēmumu;

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

17 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

– noraidīt prasību kā nepamatotu;

– piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

18 Francijas Republika lūdz Vispārējo tiesu noraidīt prasību kā nepieņemamu, ciktāl ar to tiek apšaubīta apstrīdētā lēmuma pamatotība, un pārējā daļā to noraidīt pēc būtības. Pakārtoti tā lūdz Vispārējo tiesu prasību noraidīt kopumā pēc būtības.

19 Tāpat kā Komisija, Vācijas Federatīvā Republika un *Condor* lūdz Vispārējo tiesu noraidīt prasību kā nepamatotu un piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

## Juridiskais pamatojums

20 Prasības pamatošanai prasītāja izvirza četrus pamatus, no kuriem pirmais attiecīgi ir par nediskriminācijas, pakalpojumu sniegšanas brīvības un brīvības veikt uzņēmējdarbību principu pārkāpumu, otrais – par LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta kļūdainu piemērošanu un acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar atbalsta samērīgumu, trešais – par to, ka Komisijai esot bijis jāsāk formālā izmeklēšanas procedūra, un ceturtais – par pienākuma norādīt pamatojumu LESD 296. panta izpratnē neizpildi.

### *Par pieņemamību*

21 Prasības pieteikuma 33.–41. punktā prasītāja apgalvo, ka tai ir tiesības celt prasību kā "ieinteresētajai pusei" LESD 108. panta 2. punkta izpratnē un kā "ieinteresētajai personai" Padomes Regulas (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD] 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.), 1. panta h) punkta izpratnē, kas tai ļauj celt prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, kurš pieņemts, nesākot formālās izmeklēšanas procedūru, lai aizsargātu savas procesuālās tiesības.

22 Attiecīgā atbalsta pasākuma piešķiršana ietekmē prasītājas kā *Condor* konkurentes intereses, jo tas ļaujot *Condor* palikt tirgū kā subsidētai konkurentei, neraugoties uz *Covid-19* pandēmijas negatīvajām sekām. Savukārt prasītāja, kas esot otrā lielākā aviosabiedrība Vācijā, šādu atbalstu nesaņemot.

23 Komisija neapstrīd prasības pieņemamību.

24 Francijas Republika uzskata, ka prasītājai nav *locus standi*, lai vērstos pret apstrīdētā lēmuma pamatotību, un ka līdz ar to pirmais un otrais prasības pamats ir nepieņemams. Savukārt Francijas Republika neapstrīd prasības trešā pamata pieņemamību – jo prasītāja, pēc tās domām, neapšaubāmi ir ieinteresētā puse LESD 108. panta 2. punkta izpratnē –, nedz arī ceturtā pamata pieņemamību.

25 Jākonstatē, ka prasības pieņemamība nav apšaubāma, ciktāl ar to prasītāja vēlas apgalvot, ka Komisijai bija jāsāk LESD 108. panta 2. punktā paredzētā formālā izmeklēšanas procedūra.

26 LESD 108. pantā norādītajā pārbaudes procedūrā ir jāizšķir divas stadijas. Pirmkārt, LESD 108. panta 3. punktā noteiktā iepriekšējās izskatīšanas stadija, kas ļauj Komisijai formulēt sākotnējo viedokli par aplūkotā atbalsta saderību. Otrkārt, LESD 108. panta 2. punktā paredzētā formālā izmeklēšanas procedūra, kas ļauj Komisijai iegūt pilnīgu informāciju par lietas apstākļiem. Tikai šīs pēdējās minētās procedūras kontekstā Komisijai LESD ir paredzēts pienākums aicināt ieinteresētās puses iesniegt savus apsvērumus (spriedumi, 1993. gada 19. maijs, *Cook*/Komisija, C-198/91, EU:C:1993:197, 22. punkts; 1993. gada 15. jūnijs, *Matra*/Komisija, C-225/91, EU:C:1993:239, 16. punkts, un 2018. gada 15. oktobris, *Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters* u.c./Komisija, T-79/16, nav publicēts, EU:T:2018:680, 46. punkts).

27 Ja nav sākta formālā izmeklēšanas procedūra, ieinteresētajām pusēm, kuras būtu varējušas iesniegt apsvērumus šajā otrajā stadijā, šāda iespēja ir liegta. Lai to izlabotu, tām ir atzītas tiesības Savienības tiesā apstrīdēt Komisijas lēmumu nesākt formālo izmeklēšanas procedūru. Tādējādi tāda prasība atcelt lēmumu, kura pamatā ir LESD 108. panta 3. punkts, kuru ir cēlusi ieinteresētā puse LESD 108. panta 2. punkta izpratnē, ir pieņemama, ja šīs prasības autors vēlas aizsargāt procesuālās tiesības, kas tam izriet no šīs pēdējās minētās tiesību normas (skat. spriedumu, 2010. gada 18. novembris, *NDSHT* /Komisija, C-322/09 P, EU:C:2010:701, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Šajā lietā Komisija nesāka formālo izmeklēšanas procedūru, un prasītāja trešajā pamatā atsaucas uz tās procesuālo tiesību pārkāpumu. Ņemot vērā Regulas 2015/1589 1. panta h) punktu, atbalsta saņēmēja uzņēmuma konkurents neapšaubāmi ir "ieinteresētā puse" LESD 108. panta 2. punkta izpratnē

(spriedums, 2020. gada 3. septembris, *Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland* u.c./Komisija, C-817/18 P, EU:C:2020:637, 50. punkts; šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2010. gada 18. novembris, *NDSHT*/Komisija, C-322/09 P, EU:C:2010:701, 59. punkts).

29 Šajā gadījumā nav apstrīdams, ka starp prasītāju un atbalsta saņēmēju *Condor* pastāv konkurences attiecības. Proti, prasītāja ir norādījusi – un tas nav ticis apstrīdēts –, ka tā ir piedalījusies gaisa pārvadājumu veikšanā Vācijā vairāk nekā 20 gadu, ka 2019. gadā tā no Vācijas vai uz to bija pārvadājusi 19 miljonus pasažieru un ka tai pieder aptuveni 9 % Vācijas tirgus, kas Vācijā to padara par otro lielāko aviosabiedrību. Prasītāja arī uzsvēra, ka tās lidojumu plānojumā 2020. gada vasarai, kas tika izstrādāts pirms *Covid-19* pandēmijas, ietilpa 265 galamērķi no 14 Vācijas lidostām. Turklāt apstrīdētā lēmuma 15. punktā Komisija konstatēja, ka uz noteiktiem *Condor* apkalpotajiem galamērķiem lidojumus veica arī prasītāja un ka šīs aviosabiedrības konkurēja saistībā ar "bezpaketes biļetēm", proti, sēdvietām, kuras tiek pārdotas individuāliem klientiem tieši. Līdz ar to prasītāja ir ieinteresētā puse, kurai ir interese nodrošināt to procesuālo tiesību aizsardzību, kuras tai izriet no LESD 108. panta 2. punkta.

30 Tādēļ prasība ir jāatzīst par pieņemamu daļā, kurā prasītāja atsaucas uz savu procesuālo tiesību pārkāpumu.

31 Šajā kontekstā ir jākonstatē, ka trešais pamats, kura tiešais mērķis ir panākt prasītājas procesuālo tiesību ievērošanu, ir pieņemams, ņemot vērā prasītājas kā ieinteresētās puses statusu, kurš ir konstatēts šī sprieduma 29. punktā. Proti, lai aizsargātu procesuālās tiesības, kas tai ir formālajā izmeklēšanas procedūrā, prasītāja var izvirzīt pamatus, ar kuriem var pierādīt, ka tās informācijas un pierādījumu vērtējumam, kuri bija Komisijas rīcībā vai varēja būt tās rīcībā paziņotā pasākuma iepriekšējās izskatīšanas stadijā, būtu bijis jārada šaubas par šī pasākuma saderību ar iekšējo tirgu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 81. punkts; 2009. gada 9. jūlijs, *3F*/Komisija, C-319/07 P, EU:C:2009:435, 35. punkts, un 2011. gada 24. maijs, Komisija/*Kronoply* un *Kronotex*, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 59. punkts).

32 Turklāt ir jāatgādina, ka prasītāja, lai pierādītu savu procesuālo tiesību pārkāpumu šaubu dēļ, ko strīdīgais pasākums būtu varējis radīt attiecībā uz tā saderību ar iekšējo tirgu, ir tiesīga izvirzīt argumentus, lai pierādītu, ka Komisijas konstatējums par šī pasākuma saderību ar iekšējo tirgu ir kļūdains, kas *a fortiori* liecina par to, ka Komisijai, izvērtējot šī pasākuma saderību ar iekšējo tirgu, bija jābūt šaubām. Līdz ar to Vispārējā tiesa ir tiesīga pārbaudīt prasītājas pēc būtības izvirzītos argumentus, lai pārbaudītu, vai tie var apstiprināt tās skaidri izvirzīto pamatu par tādu šaubu esamību, kas pamato LESD 108. panta 2. punktā paredzētās procedūras sākšanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 13. jūnijs, *Ryanair*/Komisija, C-287/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:395, 57.–60. punkts, un 2019. gada 6. maijs, *Scor*/Komisija, T-135/17, nav publicēts, EU:T:2019:287, 77. punkts).

33 Attiecībā uz ceturto pamatu par pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi ir jāuzsver, ka pienākuma norādīt pamatojumu neizpilde ir uzskatāma par būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu un ir absolūts pamats, kas Savienības tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes un neattiecas uz apstrīdētā lēmuma tiesiskumu pēc būtības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada 2. aprīlis, Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, C-367/95 P, EU:C:1998:154, 67.–72. punkts).

### *Par lietas būtību*

34 Vispirms ir jāizvērtē ceturtais pamats.

#### *Par ceturto pamatu – pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi*

35 Ar ceturto pamatu prasītāja būtībā apgalvo, ka apstrīdētais lēmums vairākos aspektos nav pamatots vai ir pamatots nepietiekami.

36 It īpaši prasītāja apgalvo, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav juridiski pietiekami pamatojusi tā kaitējuma novērtējumu, kuru ar attiecīgo atbalsta pasākumu ir paredzēts kompensēt, un tas būtībā liedz prasītājai, kā arī Vispārējai tiesai pārbaudīt minētā atbalsta pasākuma samērīgumu.

37 Šajā ziņā prasītāja it īpaši otrajā pamatā apgalvo, ka Komisija neesot sniegusi nekādus paskaidrojumus par iemesliem, kuru dēļ kaitējuma aplēsē, ko ir paredzēts kompensēt ar attiecīgo atbalsta pasākumu, tā ir iekļāvusi izmaksas, kas saistītas ar *Condor* maksātnespējas laikposma pagarināšanu pēc tam, kad to nebija izdevies pārdot. Šajā ziņā prasītāja kritizē apstrīdētā lēmuma 79. punkta pamatojumu. Tā kā iepriekš minētās izmaksas esot lielākas nekā starpība starp apgalvoto kaitējumu un atbalsta summu, apstrīdētais lēmums varot izraisīt pārmērīgu kompensāciju, un līdz ar to kļūdaini tiekot piemērots LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts.

38 Komisija, ko atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, Francijas Republika un *Condor*, apstrīd šo argumentāciju. Atbildot uz otro pamatu, tā apgalvo, ka tā apstrīdētā lēmuma 21. un 79. punktā ir pienācīgi pierādījusi, ka iepriekš neparedzamā *Condor* maksātnespējas procedūras pagarināšana bija attiecīgā ārkārtējā notikuma tiešās sekas. Ja nebūtu *Covid-19* pandēmijas un šajā kontekstā pieņemto ierobežojumu, *Condor* 2020. gada aprīlī vairs nebūtu tikusi piemērota maksātnespējas procedūra. Tā paskaidro, ka potenciālais ieguldītājs esot atkāpies no pirkuma līguma viņa paša un *Condor* ekonomisko un finansiālo grūtību dēļ, kuras bija radījusi *Covid-19* pandēmija. Tādējādi Komisija uzskata, ka prasītāja patiesībā kritizē tās vērtējuma pamatotību šajā aspektā, nevis apstrīdētajā lēmumā šajā ziņā ietverto pamatojumu, kas pilnībā ļaujot izprast tās veikto analīzi.

39 Iesākumā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pamatojumam, kas prasīts LESD 296. pantā, jābūt atbilstošam attiecīgā tiesību akta būtībai un tajā skaidri un nepārprotami ir jābūt norādītai tās iestādes argumentācijai, kas pieņēmusi attiecīgo tiesību aktu, tādā veidā, kas ieinteresētajām personām ļauj iepazīties ar pieņemtā tiesību akta pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt pārbaudi. Prasība norādīt pamatojumu ir jāvērtē atkarībā no lietas apstākļiem, jo īpaši no izskatāmā tiesību akta satura, norādītā pamatojuma rakstura un interesēm saņemt paskaidrojumus, kādas var būt šī tiesību akta adresātiem vai citām personām, kuras tas skar tieši un individuāli. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un juridiskie apstākļi, jo jautājums par to, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šā tiesību akta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visu attiecīgo jomu regulējošo tiesību normu kopumu (skat. spriedumu, 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande, C-279/08 P, EU:C:2011:551, 125. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 Lai gan iestādēm tik tiešām nav pienākuma savu lēmumu pamatojumā paust viedokli par visiem ieinteresēto personu administratīvajā procesā iesniegtajiem argumentiem, tomēr tām ir jāizklāsta fakti un juridiskie apsvērumi, kuriem ir būtiska nozīme to lēmumu struktūrā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 10. jūlijs, *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America*/*Impala* C-413/06 P, EU:C:2008:392, 169. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2018. gada 18. septembris, *Duferco Long Products*/Komisija, T-93/17, nav publicēts, EU:T:2018:558, 67. punkts).

41 Šajā kontekstā lēmumā nesākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto formālo izmeklēšanas procedūru ir jāizklāsta vienīgi iemesli, kuru dēļ Komisija uzskata, ka tai nav nopietnu grūtību novērtēt attiecīgā atbalsta saderīgumu ar iekšējo tirgu, un pat īss šī lēmuma pamatojums ir uzskatāms par pietiekamu, lai izpildītu LESD 296. pantā paredzēto prasību norādīt pamatojumu, ja tajā skaidri un nepārprotami ir norādīti iemesli, kuru dēļ Komisija uzskata, ka tai nav šādu šaubu, jo jautājums par šī pamatojuma pamatotību nav saistīts ar šo prasību (spriedumi, 2011. gada 27. oktobris, Austrija/*Scheucher-Fleisch* u.c., C-47/10 P, EU:C:2011:698, 111. punkts, un 2016. gada 12. maijs, *Hamr – Sport* /Komisija, T-693/14, nav publicēts, EU:T:2016:292, 54. punkts; šajā ziņā skat. arī spriedumu, 2008. gada 22. decembris, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 65., 70. un 71. punkts).

42 Saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, kas ir apstrīdētā lēmuma juridiskais pamats, ar iekšējo tirgu ir saderīgs atbalsts, ko sniedz, lai novērstu kaitējumu, ko nodarījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi. Tā kā runa ir par atkāpi no vispārīgā principa par valsts atbalsta nesaderību ar iekšējo tirgu, kas ir ietverts LESD 107. panta 1. punktā, LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē šauri. Līdz ar to šīs tiesību normas izpratnē var kompensēt tikai ekonomisku kaitējumu, ko tiešā veidā radījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi. Tādējādi ir jāpastāv tiešai saiknei starp kaitējumu, ko izraisījuši ārkārtēji notikumi, un valsts atbalstu, un ir vajadzīgs pēc iespējas precīzāks radītā kaitējuma novērtējums (spriedums, 2006. gada 23. februāris, *Atzeni* u.c., C-346/03 un C-529/03, EU:C:2006:130, 79. punkts).

43 Komisijai pēc tam ir jāpārbauda, vai attiecīgie atbalsta pasākumi var tikt izmantoti, lai atlīdzinātu zaudējumus, ko izraisījuši ārkārtēji notikumi, un izvairītos no vispārīgiem pasākumiem, kuri nav atkarīgi no zaudējumiem, ko, iespējams, izraisījuši šādi notikumi (spriedums, 2021. gada 17. februāris, *Ryanair*/Komisija, T-259/20, pārsūdzēts apelācijā, EU:T:2021:92, 25. punkts). Tāpat attiecīgajai dalībvalstij ir jāierobežo kompensācijas summa līdz apmēram, kas ir nepieciešams, lai atlīdzinātu kaitējumu, kas radies attiecīgā pasākuma labuma guvējiem.

44 No tā izriet, ka LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts neattiecas uz atbalstu, kas var būt lielāks nekā tā saņēmējiem attiecīgā notikuma dēļ radītais tiešais kaitējums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 11. novembris, Spānija/Komisija, C-73/03, nav publicēts, EU:C:2004:711, 40. un 41. punkts).

45 Tādējādi kaitējuma rašanās faktam, kā tas ir definēts apstrīdētajā lēmumā, ir jābūt tā kaitējuma galvenajam iemeslam, kuru ir paredzēts novērst ar attiecīgo atbalstu, un tam ir jābūt tiešam šī kaitējuma cēlonim. Tieša saikne pastāv tikai tad, ja kaitējums ir attiecīgā notikuma tiešas sekas un tas nav atkarīgs no citu cēloņu mijiedarbības.

46 Šajā lietā, pirmkārt, ir jānorāda, ka no apstrīdētā lēmuma 11. punkta izriet, ka attiecīgā atbalsta mērķis ir kompensēt *Condor* "kaitējumu, ko tieši izraisījusi tās lidojumu atcelšana vai pārplānošana *Covid-19* pandēmijas saistībā piemērojamo ceļošanas ierobežojumu un it īpaši pārvietošanās ierobežojumu dēļ". Apstrīdētā lēmuma 84. punktā šis attiecīgā atbalsta mērķis ir skaidri apstiprināts.

47 Turklāt apstrīdētajā lēmumā Komisija ir detalizēti aprakstījusi dalībvalstu, it īpaši Vācijas, noteiktos ceļošanas ierobežojumus. Tā paskaidro, ka *Covid-19* pandēmijas dēļ tika piemēroti ceļošanas ierobežojumi visā pasaulē un tika slēgta lielākā daļa pasažieru gaisa pārvadājumu maršrutu. Šī iemesla dēļ *Condor* lielākā daļa savu lidojumu bija jāatceļ vai jāpārplāno un liela daļa tās flotes netika izmantota (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 4., 9. un 72. punktu).

48 Iebildumu raksta 59. punktā Komisija skaidri apstiprināja, ka attiecīgā atbalsta pasākuma mērķis bija kompensēt *Condor* "kaitējumu sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu tikai pēc tam, kad saistībā ar *Covid-19* pandēmiju tika noteikti ceļošanas ierobežojumi", un ka apstrīdētajā lēmumā "[neesot] paredzēta cita kaitējuma kompensācija, kurš varētu būt radies *Covid-19* pandēmijas dēļ". Komisija arī paskaidro, ka, izmantojot konkrēto metodi apstrīdētajā lēmumā attiecīgā kaitējuma novērtēšanai, netiek ietverti "citi kaitējuma avoti", "izņemot ceļošanas ierobežojumus".

49 Tātad ir skaidrs, ka saskaņā ar apstrīdētā lēmuma noteikumiem un Komisijas argumentiem iebildumu rakstā attiecīgā atbalsta pasākuma mērķis ir kompensēt *Condor* kaitējumu, ko tieši izraisījusi tās lidojumu atcelšana un pārplānošana sakarā ar ceļošanas ierobežojumiem, kas noteikti *Covid-19* pandēmijas kontekstā, un nevis jebkādu citu kaitējumu, kas vispārīgāk ir saistīts ar minēto pandēmiju.

50 Šajos apstākļos, otrkārt, ir jāpārbauda, vai apstrīdētajā lēmumā Komisija ir juridiski pietiekami izklāstījusi iemeslus, kas tai lika uzskatīt, ka papildu izmaksas, kuras *Condor* radušās sakarā ar maksātnespējas procesa pagarināšanu un uz kurām atsaucas prasītāja, tieši izraisīja *Condor* lidojumu atcelšana un pārplānošana sakarā ar ceļošanas ierobežojumiem, kas tika noteikti saistībā ar *Covid-19* pandēmiju.

51 Turklāt ir jāprecizē, ka Komisijai, kuras uzdevums ir pārbaudīt valsts atbalsta pasākumu saderību ar iekšējo tirgu, ir jāpārliecinās par šādas cēloņsakarības esamību.

52 Šajā lietā, lai novērtētu kaitējuma apmēru, ko ir paredzēts kompensēt ar attiecīgo atbalsta pasākumu, Komisija būtībā ir balstījusies uz starpību starp peļņas pirms nodokļiem (turpmāk tekstā – "PPN") prognozēm par laikposmu no 2020. gada marta līdz decembrim, kas veiktas pirms un pēc ceļošanas ierobežojumu un pārvietošanās ierobežojumu pasākumu izsludināšanas. Šī starpība tika novērtēta 259,7 miljonu EUR apmērā. Turklāt Komisija uzskatīja par "likumīgu" pieskaitīt šai summai papildu izmaksas, kas *Condor* radās sakarā ar tās maksātnespējas procedūras pagarināšanu, kuras brīdī, kad tika noteiktas PPN prognozes pēc *Covid-19* pandēmijas izcelšanās, nebija aplēšamas (apstrīdētā lēmuma 79. punkts). Šo papildu izmaksu kopējā summa tika noteikta 17 miljonu EUR apmērā. Tādējādi kopējais kaitējuma apmērs, par kuru *Condor* pienāktos kompensācija, tika palielināts līdz 276,7 miljoniem EUR.

53 Papildu izmaksu rašanās ir izskaidrota apstrīdētā lēmuma 18.–21. punktā, no kuriem būtībā izriet, ka kopš 2019. gada septembra, proti, krietni pirms tika noteikti ceļošanas ierobežojumi *Covid-19* pandēmijas dēļ, *Condor* tika sākta maksātnespējas procedūra un ka šajā procedūrā izstrādātajā pārstrukturēšanas plānā tostarp bija paredzēta tās pārdošana jaunam ieguldītājam. Tomēr šī pārdošana neizdevās, kad minētais ieguldītājs 2020. gada marta beigās paziņoja par lēmumu izstāties no iecerētā darījuma. Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 21. punktu "neveiksmīgais pārdošanas mēģinājums paildzinās maksātnespējas procedūru" un tas radīs papildu izmaksas, kuras novērtētas 17 miljonu EUR apmērā.

54 Šķiet, ka no iepriekš minētajiem apstrīdētā lēmuma fragmentiem izriet, ka attiecīgās papildu izmaksas izriet no nesekmīgā *Condor* pārdošanas mēģinājuma. Šīs neveiksmes sekas esot tādas, ka maksātnespējas procedūra, kas noris kopš 2019. gada septembra, nevarēja tikt pabeigta atbilstoši sākotnēji paredzētajam grafikam un tā esot bijusi jāpagarina, kā rezultātā esot radušās ar šo procedūru saistītās papildu izmaksas.

55 Tomēr apstrīdētajā lēmumā nav paskaidrots, kādā veidā papildu izmaksas, kas radušās saistībā ar *Condor* maksātnespējas procedūras pagarināšanu, tieši izraisīja tās lidojumu atcelšana vai pārplānošana sakarā ar ceļošanas ierobežojumiem, kas noteikti *Covid-19* pandēmijas kontekstā.

56 Pirmkārt, jāatzīmē, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 79. punktā ir vienīgi norādījusi, ka tā uzskatīja par "likumīgu" paziņotajam kaitējumam pievienot papildu izmaksas, kas radušās saistībā ar *Condor* maksātnespējas procesa pagarināšanu, jo brīdī, kad pēc *Covid-19* pandēmijas izcelšanās tapa PPN prognozes, šīs izmaksas nebija aplēšamas. Tomēr tas, vai minētās izmaksas tobrīd bija vai nebija aplēšamas, nepierāda, ka tās tieši izraisīja *Condor* lidojumu atcelšana un pārplānošana sakarā ar *Covid-19* pandēmijas kontekstā noteiktajiem ceļošanas ierobežojumiem. Gluži tāpat – nav pietiekami apstrīdētajā lēmumā tikai norādīt, ka minēto izmaksu pievienošana bija "likumīga", pietiekami skaidri un precīzi nepaskaidrojot iemeslus, kādēļ Komisija uzskatīja, ka to galvenais cēlonis ir minētā lidojumu atcelšana un pārplānošana.

57 Otrkārt, apstrīdētajā lēmumā nav arī paskaidrots, kādēļ *Condor* neizdevās pārdot. No tā izriet, ka apstrīdētajā lēmumā nav informācijas, kas liecinātu par to, ka šis pārdošanas darījums cieta neveiksmi *Condor* lidojumu atcelšanas un pārplānošanas sakarā ar *Covid-19* pandēmijas kontekstā noteiktajiem ceļošanas ierobežojumiem dēļ.

58 Treškārt, no apstrīdētā lēmuma izriet, ka maksātnespējas procedūra 2019. gada septembrī tika sākta tādēļ, ka *Condor* bija radušās finansiālas grūtības pēc tās mātesuzņēmuma likvidēšanas un nevis ar *Covid-19* pandēmiju saistīto sarežģījumu dēļ. Minētā procedūra un ar to saistītās izmaksas tādējādi sakņojas situācijā, kura bija radusies jau pirms pandēmijas izcelšanās. Šādos apstākļos Komisijai bija īpaši uzmanīgi jāizskata jautājums par to, vai *Condor* lidojumu atcelšana un pārplānošana sakarā ar *Covid-19* pandēmijas dēļ noteiktajiem ceļošanas ierobežojumiem patiešām bija noteicošais cēlonis papildu izmaksām, kuras *Condor* radās maksātnespējas procesa pagarināšanas dēļ, un šajā ziņā pietiekami juridiski jāpamato savs lēmums.

59 Pat pieņemot, ka šī pandēmija būtu sarežģījusi iespēju maksātnespējas procesu pabeigt pēc iespējas ātrāk, kā to tiesas sēdē apgalvoja Komisija, tomēr nekas apstrīdētajā lēmumā nenorāda, kāda, Komisijas ieskatā, ir cēloņsakarība starp *Condor* lidojumu atcelšanu un pārplānošanu, no vienas puses, un minēto papildu izmaksu rašanos, no otras puses. It īpaši, lai gan Komisija apstrīdētā lēmuma 21. punktā ir norādījusi, ka minētās izmaksas radušās nesekmīgā *Condor* pārdošanas darījuma dēļ, tā nav precizējusi ne šīs neveiksmes iemeslu, ne arī to, vai tā rezultātā *Condor* bija jāturpina maksātnespējas procedūra vai arī tā varēja no tās atkāpties, neraugoties uz minēto neveiksmi. Tas, ka saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 21. punktu bija paredzams, ka minētais pagarinājums ilgs no diviem līdz trim mēnešiem, savukārt saskaņā ar šī paša lēmuma 92. un 93. punktu ir iespējams prognozēt, ka *Condor* tiks pārdota vēlāk – aptuveni 2022. gada jūnijā, šķiet, norāda uz to, ka *Condor* bija nodoms vairs nebūt pakļautai minētajai procedūrai jau ilgu laiku pirms un neatkarīgi no šāda pārdošanas darījuma noslēgšanas.

60 Ceturtkārt, Komisija apstrīdētajā lēmumā nav arī paskaidrojusi, kādā veidā tika novērtētas papildu izmaksas, kas saistītas ar maksātnespējas procedūras pagarināšanu, kā arī attiecīgo izmaksu veids. Turklāt tā nav atbildējusi uz jautājumu, vai *Condor* lidojumu atcelšana un pārplānošana tiešā veidā bija izraisījusi visas šīs izmaksas vai tikai daļu no tām.

61 Šādos apstākļos, tā kā apstrīdētajā lēmumā nav citu konkrētu un pārbaudāmu datu, Vispārējā tiesa nevar pārbaudīt, vai Komisija – bez jebkādām šaubām šajā sakarā – varēja secināt, ka pastāv tieša cēloņsakarība starp izmaksām, kas radušās maksātnespējas laikposma pagarināšanas dēļ, un *Condor* lidojumu atcelšanu un pārplānošanu sakarā ar *Covid-19* pandēmijas dēļ noteiktajiem ceļošanas ierobežojumiem.

62 Komisija nevar argumentēt, ka Vācijas iestādes ir apņēmušās *ex post* pārbaudīt, vai atbalsta summa nav pārsniegusi kaitējuma summu, un no *Condor* atgūt jebkādu no tā iespējami izrietošo pārmērīgo kompensāciju (apstrīdētā lēmuma 98.–100. punkts). Tā kā Komisija apstrīdētajā lēmumā ir secinājusi, ka ar maksātnespējas procedūras pagarināšanu saistītās izmaksas ir jāpieskaita atlīdzināmam kaitējumam, minētā *ex post* pārbaude attieksies tikai uz šo izmaksu precīzu apmēru, nevis juridisko jautājumu par to, vai minētās izmaksas var tikt kompensētas saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

63 No tā izriet, ka šajā ziņā apstrīdētajā lēmumā nav pietiekama pamatojuma.

64 Līdz ar to ir jāapmierina prasības ceturtais pamats, neizvērtējot pārējos prasītājas šajā pamatā izvirzītos argumentus.

65 Tāpat ir jānorāda, ka saskaņā ar apstrīdēto lēmumu *Condor* radītais kaitējums tika novērtēts 276,7 miljonu EUR apmērā, savukārt atbalsta summa bija 267,1 miljons EUR. Pamatojoties uz to, Komisija secināja, ka attiecīgais atbalsta pasākums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai kompensētu minēto kaitējumu (apstrīdētā lēmuma 96. un 97. punkts). No tā izriet, ka iespējamā ar maksātnespējas procesa pagarināšanu saistīto izmaksu, kas novērtētas 17 miljonu EUR apmērā, atskaitīšana no kopējās kaitējuma summas gadījumā, ja nosacījums par tiešu cēloņsakarību nebūtu izpildīts – ko Vispārējā tiesa nevar pārbaudīt, jo apstrīdētajā lēmumā nav norādīts pietiekams pamatojums –, nozīmētu, ka atbalsta summa pārsniegtu attiecīgā kaitējuma summu, un tas saskaņā ar šī sprieduma 44. punktā minēto

judikatūru varētu to padarīt par nesaderīgu ar iekšējo tirgu. Tādējādi apstrīdētā lēmuma šajā ziņā nepietiekamais pamatojums liedz Vispārējai tiesai pārbaudīt, vai Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka tai nav būtisku grūtību novērtēt attiecīgā atbalsta saderību ar iekšējo tirgu.

66 Līdz ar to apstrīdētā lēmuma nepietiekamais pamatojums ir iemesls to atcelt.

67 Tādēļ apstrīdētais lēmums ir jāatceļ, turklāt nav vajadzības izvērtēt pārējos prasības pamatus.

*Par apstrīdētā lēmuma seku atstāšanu spēkā*

68 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja primāri tiesiskās drošības apsvērumi to pamato, Savienības tiesai saskaņā ar LESD 264. panta otro daļu ir rīcības brīvība katrā atsevišķā gadījumā noteikt attiecīgā tiesību akta sekas, kuras ir jāuzskata par galīgām (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2008. gada 22. decembris, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 121. punkts un tajā minētā judikatūra).

69 Tātad no LESD 264. panta otrās daļas izriet, ka tad, ja Savienības tiesa to uzskata par vajadzīgu, tā pati pēc savas ierosmes var ierobežot spriedumā noteiktās atcelšanas sekas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 1. aprīlis, Parlaments un Dānija/Komisija, C-14/06 un C-295/06, EU:C:2008:176, 85. punkts).

70 Saskaņā ar šo judikatūru Savienības tiesa izmanto iespēju ierobežot laikā Savienības tiesiskā regulējuma spēkā neesamības konstatējuma sekas, ja primāri tiesiskās drošības apsvērumi, kas ir saistīti ar visām – gan ar publiskām, gan privātām – interesēm, par kurām ir runa attiecīgajās lietās, liedz apstrīdēt naudas summu iekasēšanu vai samaksu, kas tiek veikta, pamatojoties uz šo tiesisko regulējumu attiecībā uz laika posmu pirms sprieduma taisīšanas dienas (spriedums, 2008. gada 22. decembris, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 122. punkts).

71 Šajā gadījumā Vispārējā tiesa uzskata, ka pastāv primāri tiesiskās drošības apsvērumi, kas pamato apstrīdētā lēmuma atcelšanas seku ierobežošanu laikā. Proti, pirmkārt, attiecīgā atbalsta pasākumā paredzēto naudas summu tūlītējas saņemšanas apstrīdēšanai būtu nelabvēlīgas sekas Vācijas tautsaimniecībai ekonomiskajā un sociālajā kontekstā, ko jau tā raksturo *Covid-19* pandēmijas nelabvēlīgā ietekme. Otrkārt, ir jāņem vērā fakts, ka apstrīdētais lēmums ir atcelts tā pamatojuma nepietiekamības dēļ.

72 Saskaņā ar LESD 266. pantu Komisijai, kas ir atceltā akta autore, ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai izpildītu šo Vispārējās tiesas spriedumu.

73 Šo iemeslu dēļ šī lēmuma spēkā neesamības konstatējuma sekas ir jāaptur līdz brīdim, kad Komisija pieņems jaunu lēmumu. Ņemot vērā, cik operatīvi Komisija ir rīkojusies kopš attiecīgā pasākuma iepriekšējas paziņošanas un paziņošanas, minētās sekas tiks saglabātas tādu laika posmu, kas nepārsniedz divus mēnešus no šī sprieduma pasludināšanas datuma, gadījumā, ja Komisija izlemtu šo jauno lēmumu pieņemt atbilstoši LESD 108. panta 3. punktam, un saprātīgu papildu laika posmu, ja Komisija nolemtu sākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 22. decembris, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 126. punkts).

**Par tiesāšanās izdevumiem**

74 Atbilstoši Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Tā kā Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež segt savus, kā arī atlīdzināt prasītājas tiesāšanās izdevumus saskaņā ar tās prasījumiem.

75 Turklāt saskaņā ar Reglamenta 138. panta 1. punktu dalībvalstis un iestādes, kas iestājušās lietā, savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas. Atbilstoši Reglamenta 138. panta 3. punktam Vispārējā tiesa var nolemt, ka personai, kas iestājusies lietā un kas nav šā panta 1. punktā minētā persona, savi tiesāšanās izdevumi ir jāsedz pašai.

76 Tādējādi ir jānospriež, ka Vācijas Federatīvā Republika, Francijas Republika un *Condor* sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (desmitā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) **Atcelt Komisijas Lēmumu C(2020) 2795 *final* (2020. gada 26. aprīlis) par valsts atbalstu SA.56867 (2020/N, ex 2020/PN) – Vācija – *Condor Flugdienst GmbH Covid-19* pandēmijas radītā kaitējuma kompensēšana**.

2) **Šī lēmuma spēkā neesamības konstatējuma sekas ir jāaptur līdz brīdim, kad Komisija pieņems jaunu lēmumu atbilstoši LESD 108. pantam. Minētās sekas tiek apturētas tādu laika posmu, kas nepārsniedz divus mēnešus no šī sprieduma pasludināšanas datuma, gadījumā, ja Komisija izlemtu šo jauno lēmumu pieņemt atbilstoši LESD 108. panta 3. punktam, un saprātīgu papildu laika posmu, ja Komisija nolemtu sākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru.**

3) **Komisija sedz savus, kā arī atlīdzina *Ryanair DAC* tiesāšanās izdevumus.**

4) **Vācijas Federatīvā Republika, Francijas Republika un *Condor Flugdienst* sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas**.

Kornezov Buttigieg Kowalik-Bańczyk

Hesse Stancu

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2021. gada 9. jūnijā.

[Paraksti]